

Силабус курсу МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ

Ступінь вищої освіти – доктор філософії
Спеціальність – «Соціальна робота»

Дні занять: згідно розкладу
Консультації: понеділок, 14.00-15.00.
Рік навчання: 1. Семестр: 2.
Мова викладання: українська
Форма навчання: денна

Викладач курсу	доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Олексюк Наталія Степанівна
Контактний телефон	+380662125355
E-mail	nataliya_oleksiuk@ukr.net
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	кредити ЄКТС – 6 (180 год.)

Опис дисципліни

Дисципліна «Моделювання соціальних процесів» спрямована на ознайомлення аспірантів з теоретичними і практичними основами моделювання соціальних процесів та формування у них відповідних професійних компетентностей.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Моделювання соціальних процесів» є формування у здобувачів третього освітньо-наукового рівня базових знань з теорії та практики моделювання соціальних процесів, забезпечення успішного засвоєння ними принципів і методів моделювання, теоретичного осмислення структури моделей соціальних процесів, усвідомлення соціальних реформ як керованих соціальних інновацій та результату моделювання соціальних процесів.

Завдання вивчення навчальної дисципліни: поглиблення розуміння аспірантами сутності соціальних процесів, аналіз їхньої специфіки та оцінка можливостей їхнього моделювання; вивчення соціальних механізмів, які генерують соціальні процеси і явища; формування чіткого уявлення про місце та призначення моделювання й прогнозування в сучасному глобалізованому суспільстві; ознайомлення здобувачів третього освітньо-наукового рівня з основним набором методів моделювання соціальних процесів; вироблення в аспірантів уміння знаходити ефективні рішення соціальних проблем за допомогою освоєного когнітивного інструментарію; формування здатності до моделювання різних сфер життєдіяльності особистості, інноваційного освітнього простору, соціально-педагогічної (виховної) ситуації в сім'ї, професійної підготовки фахівців та ін., що є запорукою належної ефективності означених соціальних процесів.

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Моделювання соціальних процесів» у здобувача освітньо-наукового ступеня «доктор філософії» формуються *компетентності*: ЗК 1 - здатність до узагальнень, аналізу та синтезу, розвитку критичного мислення для розуміння процесів і явищ в галузі соціальної роботи, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору; ЗК 5 - здатність генерувати нові ідеї (креативність); ініціювати та втілювати інновації для інтеграції науки і практики, розв'язання суспільно значущих проблем; ФК 2 - здатність до застосування категорійно-понятійного апарату, новітніх теорій, концепцій, технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у галузі професійної діяльності; ФК 3 - здатність до використання загальнонаукових та спеціальних методів досліджень, які спрямовані на пізнання досліджуваних явищ та соціальних процесів; ФК 6 - здатність до побудови тлумачно-інтерпретаційних моделей для пояснення соціальних явищ і процесів, переосмислення наявних та створення нових знань та/або професійних практик у сфері соціальної роботи; ФК 9 - здатність розробляти та застосовувати

інструментарій, проводити теоретичне та емпіричне дослідження, аналізувати й узагальнювати та презентувати його результати, обґрунтовувати висновки.

Структура курсу

Години (лек./сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	Тема 1. Соціальний процес. Соціально-педагогічний процес. Моделі соціальних процесів.	Уміти характеризувати соціальні (соціально-педагогічні) процеси: їх зміст, ознаки, структуру. Розуміти сутність технології моделювання. Розрізняти моделі соціальних процесів: динамічну, факторну, типологічну, технологічну.	Питання для аналізу та роздумів, термінологічний диктант, вправи, презентації
2/2	Тема 2. Теорія моделювання. Характеристика об'єкта і предмета моделювання.	Знати принципи моделювання. Характеризувати етапи побудови моделі соціального процесу. Розуміти поняття «соціальний об'єкт». Знати типи і специфіку соціальних об'єктів. Уміти співвідносити поняття «об'єкт» і «предмет» в моделюванні соціальних процесів. Аналізувати соціальні групи, спільноти, інститути як об'єкти соціального моделювання.	Усне опитування термінологічний диктант.
2/2	Тема 3. Структура моделей соціальних процесів.	Знати структуру моделей соціальних процесів. Уміти виокремлювати та характеризувати елементи моделей соціальних процесів і аналізувати їхні властивості.	Завдання для самостійної роботи, питання для аналізу та роздумів, презентації.
2/2	Тема 4. Інновації у сфері моделювання соціальних процесів.	Знати основні поняття, які стосуються інноваційної діяльності. Знати класифікацію інновацій у сфері моделювання соціальних процесів. Розуміти специфіку інтегрованої соціальної служби як інноваційної моделі надання соціальних (соціально-педагогічних) послуг населенню.	Питання для аналізу та роздумів, термінологічний диктант, вправи, презентації
2/2	Тема 5. Перспективи розвитку моделювання соціальних процесів в Україні.	Уміти аналізувати соціальні реформи як керовані соціальні інновації та результат моделювання соціальних процесів. Розуміти сутність агентного моделювання як сучасного методу вивчення соціальних процесів.	Презентації, питання, вправи, тести
2/4	Тема 6. Загальнонаукові та спеціальні методи моделювання соціальних процесів.	Знати види методів моделювання соціальних процесів. Уміти характеризувати основні методи моделювання соціальних процесів.	Завдання для самостійної роботи, питання для аналізу та роздумів, презентації.
2/4	Тема 7. Моделювання різних сфер життєдіяльності	Розуміти сутність та уміти будувати моделі: соціального захисту різних верств населення, соціальної адаптації й	Усне опитування термінологічний диктант.

	особистості.	ресоціалізації особистості. Знати особливості моделювання: ринку праці та зайнятості населення, соціальних систем в екстремальних і кризових ситуаціях.	
2/4	Тема 8. Моделювання інноваційного освітнього простору загальноосвітнього навчального закладу.	Розуміти актуальність моделювання інноваційного освітнього простору загальноосвітнього навчального закладу. Знати термінологічний апарат проблеми. Уміти аналізувати різні наукові підходи до моделювання інноваційного освітнього простору загальноосвітнього навчального закладу.	Питання для аналізу та роздумів, термінологічний диктант, вправи, презентації
2/4	Тема 9. Моделювання соціально-педагогічної ситуації в сім'ї і шляхів її вирішення.	Розуміти роль виховних ситуацій у процесі виховання. Знати основні підходи до моделювання виховної ситуації та уміти їх застосовувати. Уміти виділяти та аналізувати специфічні умови моделювання у сфері соціально-педагогічної роботи з сім'єю.	Завдання для самостійної роботи, питання для аналізу та роздумів, презентації.
2/4	Тема 10. Моделювання професійної підготовки фахівців.	Розуміти актуальність проблеми моделювання професійної підготовки фахівців. Знати види професійної діяльності та уміти пов'язувати їх зі структурою навчальної діяльності. Розуміти сутність моделювання структурно-функціональних та дидактичних складових професійної підготовки фахівця.	Презентації, питання, вправи, тести

Рекомендовані джерела

Основні:

1. Васильєв В. В. Моделі стилів управлінської діяльності в закладах системи соціального захисту. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»* : зб. наук. пр. К., 2008. № 23, вип. 2. С. 105–109.

2. Докучаєва В. В. Теоретико-методологічні засади проектування інноваційних педагогічних систем : дис. ... доктора пед. наук: спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Х., 2008. 412 с.

3. Левшин М. М. Інноваційні грані педагогічного моделювання. *Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технологія*. 2009. С. 70–74.

4. Люшин М. О. Педагогічне моделювання у контексті професійної компетентності. *Управління школою*. 2012. № 13/15. С. 30–33.

5. Ляшенко І. М. Моделювання економічних, екологічних і соціальних процесів : навчальний посібник. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 320 с.

6. Режим доступу : http://i-soc.com.ua/school/Panitto_model.pdf

7. Соціальне планування у місцевих громадах: теорія і практика : метод. реком. / за заг. ред. О. В. Безпалько. К. : Видавничий дім «Калита», 2008. 134 с.

8. Тюття Л. Т. Проектування в соціальній роботі. *Наук. зап. НаУКМА. Сер. Пед., психол. науки та соц. робота*. 2005. Т. 47. С. 84–88.

9. Харбатович С. В. Теоретичні аспекти моделювання як методу наукового дослідження. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. 2012. Вип. 96. С. 184–188.

Додаткові:

1. Андрущенко В. П. Соціальна робота: короткий енциклопедичний словник / Андрущенко В. П., Бех В. П., Мигович І. І. К.: Інститут вищої освіти АПН. К.: ДЦССМ, 2002. 536 с.

2. Вайнола Р. Х. Технологізація соціально-педагогічної роботи: теорія та практика. *Навчальний посібник* : За ред проф. С.О.Сисоєвої. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. 188 с.

3. Все про соціальну роботу: навч. енциклопед. словник-довідник / за наук. ред. В. М. Пічі ; уклад. : Гайдук Н. М., Клос Л. Є., Бік О. Я. [та ін.]. Львів : Новий Світ-2000, 2012. 616 с.

4. Вступ до соціальної роботи : навч. посіб. / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. К.: Академвидав, 2005. 304 с.

5. Зверева І. Д. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. Київ, Сімферополь: Універсум, 2012. 536 с.

6. Карпенко О. Г. Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників в умовах університетської освіти: дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук, спец. : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». К., 2008. 546 с.

7. Поліщук В. А. Теорія і методика професійної підготовки соціальних педагогів в умовах неперервної освіти: монографія. Тернопіль : ТНПУ, 2006. 424 с.

8. Сабат Н. В. Теорії та методи соціальної роботи : метод. реком. Івано-Франківськ: Вид. І. Я. Третяк, 2008. 104 с.

9. Соціальна педагогіка: навчальний посібник. За ред. О.В.Беспалько. К.:Академвидав,2013. 312с.

Інформаційні ресурси:

1. www.kmu.gov.ua.
2. www.ombudsman.kiev.ua.
3. www.rada.gov.ua.
4. www.uapravo.net.
5. www.usha.org.ua.
6. www.justinian.com.ua.

Оцінювання:

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Опитування під час заняття	5
Змістовий модуль 1 – усне і письмове опитування, презентації, задачі, вправи, тести	30
Змістовий модуль 2 – усне і письмове опитування, презентації, задачі, вправи, тести	30
Залік – тести, завдання	40

● **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу відділу аспірантури за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

● **Політика щодо академічної доброчесності:** усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені.

● **Політика щодо відвідування:** відвідування занять є обов'язковим компонентом навчання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із відділу аспірантури.